

„JÓ EGYÜTT DOLGOZNI, EGY KÖZÖS CÉL ÉRDEKÉBEN”

FALUKÖZÖSSÉG

Interjúalany:

Név nélkül (54 éves nő), Deszk

Kérlek, bevezetésként beszélj a gyermekkorodról, a családi hátteredről!

Tösgyökeres deszki vagyok, mindig is itt éltem. Nagyon egyszerűek a nagyszüleim. Mind a két részről parasztok voltak. Az apai nagyapám viszont zenész volt amellet, hogy földműveléssel foglalkozott és jobbára abból a pénzből éltek, amit a zenéléssel keresett. Azt lehet mondani, hogy az akkori zenekarok nagyon nagy jelentőségűek voltak, különösen a település életében. Egy-egy közösséget vonzottak, ugyanis minden vendéglőnek volt egy-egy zenekara, persze nagyapámé volt a legjobb. Egészen, majdnem a haláláig játszott, 81 éves korában halt meg. Mindig is a zene volt a mindene. A második házasságuk volt az apai nagyszüleimnek és az édesapám az egyetlen gyermekük volt. Ez abban az időben mindenképpen ritkaság volt. 1928-ban született és ő már szakma felé ment el. Saját erőből elvégezte a nyolc osztályt, ami azt jelentette, hogy először ugye hat osztálya volt, majd kőművesként kezdett el dolgozni. Elvégezte a nyolc osztályt már felnőtt fejjel és kőművesmester lett. Ez abban az időben nehéz volt, és akkor ez nagy dolognak számított. Anyukám mindig is otthon dolgozott, ő háztartásbeli volt, illetve voltak földek, amin hol paprikát, hol rózsát termelt, tehát ő is hozzájárult a családi büdzséhez. Mi az apai nagyszüleimnél éltünk egészen 1988-ig. Négy generáció élt együtt a családi házban, ami azt jelentette, hogy ott lakott a nővérem a férjével és a gyerekeivel, ott laktam én, ott laktak a nagyszüleim és ott laktak a szüleim. 1987-ben először elköltöztek a nővéremék, majd 1988-ban elköltöztem én. Ez az egyik nagyszülői ág. Az anyai nagyszülők pedig a Homokvidékről származtak, onnan költöztek ide be. Nagyapa a szőregi paprikafeldolgozóba járt dolgozni, a nagymama meg otthon volt és nevelte a gyerekeket. Ahhoz az ághoz nem kötődtem annyira, hiszen nem velük éltem. Apukám is zenélt, hógőzött és gondokázott, sőt később brácsázott is, mert nagyapa

bevonta a zenekarba. Később azután, amikor a nagypapa már meghalt, az apu a deszki szerb zenekarokban is játszott, jártak fellépésekre és jártak lakodalmaikba is. Első generációs értelmiségi vagyok ebből a családból, igazándiból sosem ösztönöztek a szülők, nem volt nálunk központi kérdés a tanulás. Egyszerűen jól tanultam és azt mondhatnám, hogy mindenféle közösségi lépcsőfokot végigjártam, kisdobos voltam, úttörő voltam, aztán ehhez jött az őrvezetőség, majd ifivezető és később ennek a korosztálynak az útja ugye vezetett a KISZ-be. Tehát én KISZ-tag is voltam, de azt is itthon, tehát nem középiskolában voltam KISZ tag, hanem az itteni deszki szervezetben. Aztán ez egy picikét leállt és alakultak ezek az úgynevezett ifjúsági klubok, az ifjúsági klubmozgalom, és annak lettem azután a vezetője a '70-es évek végéig. Ezt mind itt Deszken. Színjátzó kört csináltunk és azt gondolom, hogy elég nagy élet ment itt a faluban. 1973-ban érettségiztem és 1975-ben vettem fel a főiskolára, de már akkor úgy jelentkeztem a főiskolára, hogy cleve azt akartam, hogy én könyvtáros legyek. Mindenképpen ezt a pályát szerettem volna csinálni. Úgy láttam, hogy itt sokkal kötetlenebb a munka és a korosztály is nagyon tetszett nekem, az egy évestől a nyugdíjasig mindenki megtalálható. Tetszett a népművelés, amit nekem abban az időben az akkori művházak jelentettek és hogy rengeteg programot szerveztek. Akkor nem itt dolgoztam, Kübekházára tudtam elhelyezkedni, mert a szüleim nem állták a nappali oktatásom. Dolgoztam és közben felvettek a Debreceni Tanítóképző Főiskolára, ahol könyvtáros-népművelő szakot végeztem. 1976-ban már hazahívtak Deszkre, tehát 1976-tól, több mint 30 éve itt dolgozom, kezdetben csak könyvtárosként, majd később már a művelődési ház is az enyém volt. 1998-tól, amikor elkészült ez a ház (*megjegyzés: Faluház*), azóta ennek a háznak vagyok a vezetője.

Jelenleg milyen közösségeknek vagy a tagja?

Hát egy kicsit talán lehet, hogy soknak is. 1991 előtt két nagy közösség volt a településen, a bánát, a szerb közösség és volt a népdalkör. Azt mondom, hogy a közösségi élet tulajdonképp a két művészeti csoport köré csoportosult, több nem is volt. Azután 1991-ben alakítottunk mi egy egyesületet, ez a Deszki Falunkért Egyesület. Egy nagymágocsi mintára körbejártam a falut, és összeszedtem 11 vagy 12 embert, hogy csináljunk egy helyi lapot. Ez már a rendszerváltás után volt, és nem jöttek információk, mivel ugyanaz a vezetés maradt nálunk a faluban. Úgy gondoltuk, hogy csinálunk egy helyi lapot,

ezzel tájékoztatjuk a lakosságot és egy kicsit hátha jobban beindul a közösségi élet. Ez be is vált. Ennek alapján alapítottuk meg ezt a bizonyos egyesületet, és ez adja ki 1991 óta azt a helyi lapot, ami azóta is él. Persze hullámvölgyei voltak. Nagy ellenszélben dolgoztunk, az önkormányzat nem örült ennek a lapnak, úgy érezte, hogy ez egy ellenzéki kör, és hogyha csak tájékoztattál egy testületi ülésről teljesen szikáran, tehát semmiféle megjegyzést nem tettél oda, az is egy durranásként hangzott. Legalábbis ők úgy élték meg, és 1994-ig eléggé puskaporos volt a levegő a településen. Hogy maradtam meg? Azt hiszem, csak azért, mert a munkáltatóm nem az önkormányzat volt abban az időben, hanem az általános művelődési központ keretén belül működött a községi könyvtár, annak a vezetője pedig az iskolaigazgató volt. Nekem az iskolaigazgató volt a munkáltatóm és egyszerűen semmilyen nyomásra – ami az önkormányzat felől érkezett – nem volt hajlandó elbocsátani, és azt gondolom, hogy ez volt az örült nagy szerencsém, illetve remélem, hogy a település, ha mérlegre kerül a sor – így fogja látni. Tehát 1994-ben jöttek az újabb választások, és 1994-ig nálunk semmi nem történt. Volt fantasztikus könyvtártervünk új könyvtárral, nem valósult meg, elköltötték telkekre és 5-8 évenként költözött a könyvtár mindig ideiglenes helyre. A művelődési ház akkor már nagyon pangott, nem volt semmi, le volt teljesen pusztulva. Két művészeti csoport élt, és nem is volt más. A könyvtárban próbáltam olyan dolgokat bevezetni, ami már több volt, mint könyvtár, játszóházakat szerveztünk, nagyon sok író-olvasó találkozónk volt, színjátszó kör volt, próbáltam olyan dolgokat belevinni, ami túlmutatott azon, hogy az könyvtárként működik. Azt gondolom, hogy azok voltak az első lépések.

Heti szinten körülbelül mennyi időt fordítasz a közösségi tevékenységre?

Azt gondolom, hogy maga az egész munkahely közösségi kapcsolattartásról szól. Egy kicsit sokat dolgozom, napi 10-12, de valamikor 14 óra, ez attól függ, mennyi feladat van.

Mekkora az érdeklődés?

Hát ez a központi hely itt a településen. Azóta már több mint tíz egyesület van a településen, 14-15 művészeti csoport működik folyamatosan és ha bármilyen ösz-szejövetel van, akkor annak a központja a Faluház. Minden művészeti csoport itt

próbál, ha rendezvényük van, azt itt tartják. Ez a központ, ez a helyi lap kiadásának és szerkesztőségének is a központja. Azt gondolom, hogy egy ekkora településen ez is a normális, tehát az a fontos, hogy minden egy helyen legyen. Az a fontos, hogy mindenki egy helyen találja meg az információt, mert kevesebb energiával lehet működtetni, mind személyi téren, mind pedig, ha az épület fenntartására gondolok.

Jár ez számodra lemondással?

Igen. Egyedül maradtam. Tehát a család. De én azt gondolom, hogy mindennek van miértje. Hiszek abban, hogy valamiért nekem ez volt a sorsom. De nagyon jól érzem magam, elégedett vagyok, fantasztikus sikerélményt ad. Nemcsak ez a munka, hanem '94 óta képviselőként is dolgozom, és mindaz a sok újdonság, újítás, ami ebben a faluban történt azóta, a szennyvíztől kezdve a sportcsarnok, a házasságkötő, ez a Faluház, kerékpárutak. Tehát ez az egyik vonal, amit sikerélményként éltem meg, mert ehhez közöm volt. A másik a külföldi kapcsolatok nagyon széles köre, Belgiumtól Ukrajnáig, Szerbia, Németország, Románia természetesen, erdélyi településekkel. Itt pedig a kulturális kapcsolattartás is az enyém, tehát ezt mindenképpen sikerként élem meg. Persze vannak mélypontok, de azzal most annyira nem foglalkoznék.

Melyik a legmeghatározóbb közösség számodra?

Szerintem a Falunkért Egyesület. Nem azért, mert abban én vagyok benne, hanem mert egyrészt kiadja a helyi lapot, ami nagyon fontos a tájékoztatás, az információkiadás szempontjából, meg a kapcsolatok miatt, hogy kiket szólít meg az ember. A másik, hogy az összes fontos rendezvényünknek a kitalálója, elindítója ez az egyesület volt, és magában a lebonyolításban is a meghatározó csapat innen kerül ki. És nem azért, mert tanult csapat Mára már 50 fős, a nyugdíjastól a többdiplomásig a tagjaink között vannak, és nagyon jól együtt van ez a nagyon különböző iskolázottságú, különböző korú társaság. Mindenkinek megvan a maga feladata és aktívan részt vesznek benne. Mindenkinek más, lehet, hogy az egyik rész csak a karácsonyi ünnepségre süti meg a süteményeket, mert hogy ő ahhoz ért, vagy a teremőrzést vállalja a falunapi kiállításon, vagy a pálinkafőző fesztiválon kínálgatják az érkezőket. Tehát mindenkinek megvan a feladata.

Milyen gyakran szerveztek összejöveteleket?

Havonta van szerkesztőségi ülésünk. Ezen kívül, mondjuk olyan háromhavonta van egyéb összejövetel, ami egy következő rendezvényhez kötődik, illetve mi indítottuk el a civil fórumot a településen. Január elején összehívjuk a település összes civil szervezetét és egyeztetjük az évi programokat. Addigra már mindenki hozza a magáét és átbeszéljük, hogy mik lehetnek azok a közös találkozási pontok, amiben együtt tudunk dolgozni, illetve amiket hoznak programdátumokat, azokat felrakjuk itt a honlapunkra.

Milyen a részvételi arány az összejöveteleiteken? Az 50 főből, akiket az előbb említettél, mindenki eljön?

Nem, nem, nem. De a nagyobb összejöveteleken, például karácsonykor biztos, és akkor hozzák a párjaikat is, meg a gyerekeiket is, így aztán több mint százan vagyunk. De általában hullámzó, valamikor csak húszan jönnek el, ki hogyan ér rá. De ez nem rendíti meg a csapatot, mert valakinek mindig van kiosztott feladata.

Hogyan toborozzátok a tagokat?

Vannak akik jelentkeznek, hogy szeretnének a tagjaink közé tartozni, olyankor azt mondjuk, hogy jöjjenek el egy-két összejövetelünkre, vagy ha megyünk kirándulni, csatlakozzanak hozzánk. Egyáltalán: ismerjenek meg bennünket, és ha úgy gondolják, hogy jól éreznék velünk magukat, akkor lépjenek csak be. De előtte legyen egy-két találkozás, mert azt gondoljuk, fontos, hogy eldöntsék, tényleg ehhez a csapathoz szeretnének-e tartozni. Aztán van olyan, hogy az egyik belső tagunk mondja, hogy erre a személyre gondoltam, neki itt lenne a helye. Akkor elhozza őt valamelyik rendezvényünkre és akkor megint ugyanaz a szisztéma, hogy eldönti, hozzánk akar-e csatlakozni.

Mi motiválja leginkább a csatlakozókat?

Nekem, mivel én hoztam létre a közösséget, az elsődleges céloom az volt, hogy egy olyan tettekre kész csapatot összehozzak, akik az önkormányzattal keresve a szót, néhány dolgot el tudnánk mondani, hogy mi hogyan látjuk a települést, vagy mit szeretnénk, vagy mi lenne jó. Ez volt az egyik vonulat, a beszélgetés. A másik meg, hogy én úgy gondoltam, hogy a településnek fontos, hogy legyen egy helyi sajtója, ahol a házunk tájáról tudunk tájékoztatni, mind az önkormányzat, mind a kultúra területéről. Nekem ez volt a legfőbb motiváció és az, hogy egy alvó faluból kihozzak valami mást – mert akkor már hallottam, hogy ahol nagy váltás történt, ott egy-két év alatt micsoda változások történtek. Úgy gondoltam, hogy ez a település többre hivatott, mint ami itt volt. A többiek egy része csak jól szeretné érezni magát, tehát a közösséget keresi, kirándulni szeret velünk jönni. A másik része írogatni szeretne az újságba, a harmadik rész meg úgy gondolja, hogy azzal, hogy ő ehhez a közösséghez tartozik és elmondhatja a véleményét, ez a vélemény könnyebben elkerül az önkormányzathoz.

Milyen arányú a fluktuáció?

Nincsen. Vagyis hát valamennyi volt, mivel ha a politika beszűrődik – és ez a választások körül azért felüti a fejét nálunk is –, úgy próbáljuk elkerülni, hogy az egyesületünk ahhoz ragaszkodik, hogy pártoskodás az egyesületen belül nincs, senkit nem érdekel, ki milyen pártnak a tagja. Nem vállalunk fel senkit sem támogatóként, hogyha indul a képviselőségért vagy a polgármester-választáson. Volt olyan, amikor két polgármester-jelöltünk is volt az egyesületen belül, de mondtuk, hogy nem állunk senki mögé, mindenki oda szavaz, azt támogat akit akar – de nem az egyesület nevében, ezt az egyesületbe nem lehet behozni. Minden választás előtt egy választási különszámot adunk ki. A lap elején a teljes tájékoztatást olvashatják az itt élők a választásról, hogy néz ki a szavazólap, hogy vannak rajta a nevek, a jegyzővel egyeztetünk. Ezt minden házhoz eljuttatjuk. Látja a bemutatkozókat fotókkal, rövid szöveggel. Bárki, saját felelősségére ebben azt ír le, amit akar, ezért egy jelentéktelen összeget, 2-5 ezer Ft-ot hirdetési összegként befizet az egyesület számlájára, mert ez egy hirdetés. Mindenkit megkeresünk írásban, mindenkinek felajánljuk. Ez oda vezet, hogy mindig 60 százalék

felett volt a részvételi arány, de volt már 70 százalék feletti is, mert információval bírnak az itt élők és ez nagyon fontos.

A belső körben hogyan zajlik az információáramlás?

E-mailben, telefonon, szóban, levélben. Van, akivel napi szinten is találkozom.

Vannak a közösségen belül konfliktusok?

Csak választások körül van, amúgy nincsen. De lesimul. A választások után néhányan úgy gondolták, hogy az a polgármester, aki már harmadik, vagy negyedik ciklus óta polgármester – aki szintén a tagunk –, tehát néhányan úgy gondolták, hogy már nem értenek egyet azzal az iránnyal, amit ő képvisel. Így néhányan kiléptek. Ez mondjuk összesen olyan öt-hat fő lehetett, de jóval többen jöttek. Ez az elmúlt 17 év mérlege. És meghalt három tagunk.

Sikeresnek ítéled meg a közösség működését?

Igen, annak ellenére, hogy voltak mélypontok. 17 éve működik, és azt gondolom, hogy ez már jelent valamit. A mélypontokat mindig politikai jellegűek, vagyis választások köré lehetett őket tenni. De az újságnál is volt, hogy maguk a szerkesztőbizottsági tagok ürültek ki egy kicsit, ők is egy kicsit meghasonultak. Aztán amikor sikerült egy kicsit megerősödnünk, új munkatársakat találni, akkor megint tovább lendültünk. Mindig vannak mélypontok, de én hiszek abban, hogy ennek működni kell, illetve fontosnak tartom, hogy működjön, és éppen ezért a mélypontoknál sem adom fel, hanem akkor próbálunk keresni újakat, külsősöket is. Számomra fontos, hogy külsősök is a segítségünkre legyenek. A szerkesztőségnek is van most bedolgozója, aki ír egy-egy cikket.

Egyéb helyzetekben is számíthatok egymásra?

Ezen az 50 főn belül vannak baráti társaságok is, akik születésnapokat, névnapokat együtt töltenek. Miután sokan nyugdíjasok, ők a nyugdíjasklubba is járnak, van

közöttünk olyan, aki a népdalkörnek is tagja. Tehát nagyon-nagyon széles körű a kapcsolatrendszer. Életkorilag is nagyon nagy a különbség. Most voltunk 53-an a Balatonon. Az egyesület elnöke szervezte, én a titkára vagyok, érdekes módon sohasem voltam az elnöke. Először egy 70 éves bácsi volt az elnök, én végig a titkár maradtam. Most ő volt az, aki megszervezte ezt az 53 fős balatoni utat, két és fél éves gyerektől, tehát az unokától egészen a 80 évesig. Nagyon jó volt.

Milyen szervezetekkel, közösségekkel tartjátok a kapcsolatot?

Van például az erdélyi kapcsolat. Oroszhegyen volt egy egyesület és volt Deszken. Barátnőm ismerte ennek az oroszhegyi egyesületnek az elnökét és mondta: nektek Deszk kellene. Magyarországon volt egy alkalommal – 14-15 évvel ezelőtt, – felkérés, és innen indult ez a kapcsolat a két egyesület között. Amikor '94-ben jött az új képviselőtestület, akkor egy-két év múlva nőtte ki magát a települések közötti kapcsolattá. Meghívtuk a polgármestert és '96-ban írta alá a két település a megállapodásról az okmányt. Tehát ez civil szervezetektől indult. Wiesenbach Baden-Württemberg tartományban van, ez egy családi kapcsolatból nőtte ki magát. Az egyik deszki lány egy olyan fiúhoz ment feleségül, akinek a testvére Wiesenbachnak volt a képviselője. És hát mondta, ha te már ott képviselő vagy, az én feleségem meg itt lakik Deszken, hát akkor a deszkiekkel lehetne valami. Innen indult ez a kapcsolatunk, ami jövőre lesz 20 éves. Most már nagyon erős civil kapcsolat is van, mert ott megalakult a deszki baráti kör és itt is tavaly alakult a deszki magyar-német-flamand baráti társaság, mert-hogy Belgiumban is van kapcsolatunk, és mindegyiket ápolja ez a baráti társaság. Tehát ebből a települési testvérkapcsolatból két civil szervezet jött létre. Aztán az ukrán kapcsolatunk. Egy időse bácsi, aki most 87 éves, kint volt Rahón katona, tartotta a kapcsolatot, és úgy gondolta, hogy Rahó és Deszk között is kellene egy kapcsolatának lenni. És addig-addig mentek a dolgok, hogy valóban települési kapcsolat lett, hivatalosan is aláírtuk a két település között a megállapodást. Van Königstein, amely két civil szervezet között létrejövő kapcsolat volt, maradt is, ez két, a kinti meg a deszki szamaritánus szervezet között létesült. Most igazándiból én azt mondom, hogy szamaritánus szervezet és önkormányzat közötti kapcsolattá vált inkább. Van egy belga kapcsolatunk, ez a legfiatalabb kapcsolat, azt hiszem, ez egy négyéves kapcsolat. Egy baráti társaságban fordult meg a polgármester úr, ahol találkozott valakivel, akinek

Ninoven volt a rokona, és azt mondta, sajnos Ninovének nincs egyetlen egy testvéri kapcsolata sem, és lehetnének mi. És már azon a nyáron itt volt négy ninovei képviselő és attól kezdve – hihetetlen – volt olyan év, amikor hetvenen jöttek Ninovéből. Repülővel, kocsival, szóval valami egészen elképesztő! Tavaly az egyik belga képviselő itt kötött házasságot Deszken, fent a kupolában volt a fogadás, magyar lakodalmat kértek. Tehát ilyen érdekes kapcsolataink vannak. A szerbiai kapcsolat, az sem régi, fontos az uniós pályázatok miatt. Az Unión kívüli államokkal nagyon fontos a kapcsolat, most felértékelődött az ukrán, meg a szerb kapcsolatunk. Ebben az évben jön először művészeti csoport Novi Knezsevacról, Törökkanizsáról, ez az úgynevezett szerbiai települési kapcsolatunk. Úgy látom, jó úton haladunk, hogy a kulturális kapcsolatokat kibővítsük, illetve ami nem létezett, elindítsuk.

Belföldi kapcsolatok?

Mivel itt van évente a polgármesterek nemzetközi főzőversenye, és arra körülbelül 50 polgármester jön az ország minden tájáról, így elég széles körű a kapcsolatunk. Van kistérségünk. Több kistérséghez is tartozik a településünk, például a Szeged környéki, továbbá mi alapítottunk egy Tisza–Maros szög kistérséget. Tehát magán ezen a szűk körön belül is nagyon nagy az együttműködés, meg amiatt is, hogy most az iskolákat – 10 vagy 11 intézményt óvodákkal együtt – kistérségi működtetésben üzemeltetünk.

Zökkenőmentes az együttműködés?

Hát most ez az első évünk volt, ez volt a tanulóév. Nem egyszerű, nem könnyű. Nekünk még annyira nem is kellett volna bemenni, mert elég nagy volt az iskolánk, viszont úgy gondoltuk, ha időben részt veszünk és erőteljesen képviseljük az érdekeinket, meg az iskolának az érdekeit, akkor talán ez az egész kistérség jobban tud működni. Elég erős egyéniség a polgármesterünk, és nagyon iskola-, illetve oktatáspárti. És hát bízunk benne, hogy ez majd kinövi magát. Van pozitívuma, de van negatívuma is, ezek majd tisztázódnak. A szakmaiság olyan szempontból jó, hogy eddig az iskolának nem volt se szakfelügyelete, se semmi. Most van egy csomó bemutató-óra, látogatják egymást a településeken, vannak szakmai megbeszélések. Szakmailag mindenképpen sokat ad. Az viszont nem jó, hogy a térségi igazgató – akinek ugye a mi igazgatónk alá van rendelve – ide helyezhet

mondjuk egy testnevelő tanárt, akit mi nem akarunk. De egyébként együtt működtetjük a vízművet, hat vagy nyolc település, ez is összeköt bennünket. A szennyvízrendszert is együtt üzemeltetjük Szegeddel. Az Unió nagy térségeket támogat, tehát az Unióban mi egyedül nem pályázhatunk. Úgy nyertük el a szennyvízprogramot is, hogy Szeged volt a gesztor, a központ, a lebonyolító és hozzá csatlakoztunk: Kükökháza, Tiszasziget, Újszentiván, Deszk, mert így tudtuk mindezt megvalósítani. Vagy akár mondhatom ezt a vízművet, ezt sem tudjuk egyedül üzemeltetni, így közösen létrehoztunk egy hht-t.

Mennyire tudjátok az érdekeiteket érvényesíteni ilyen helyzetekben?

Az a kérdés, hogy a polgármesterek együtt tudnak-e dolgozni. Ha ők együtt tudnak dolgozni, akkor nincs probléma. Ha nem tudnak együtt dolgozni, akkor az nagy baj. Az a lényeg mindig, hogy a közös cél érdekében a többség meglegyen, mert ők hozzák a döntéseket. Ez a polgármestereken múlik.

A település lakóinak milyen befolyása van a helyi döntésekre?

Van ráhatás, mert ott vannak a képviselőtestületek. Például egy vízdíjmelésnél a képviselőtestület emel. Tehát előterjesztik, de a képviselőtestület bólint rá, ez kerül azután a vízmű elé, és ezt képviseli a polgármester. Olyan is előfordult, hogy azt mondtuk, nem.

Szerinted betöltheti-e az „összekötő kapocs” szerepét az állam és az egyén között egy közösség?

Nem hiszem, hogy a civilség elhallatszik az államig. Abban hiszek, hogyha megalakulnak ezeknek az önkormányzatoknak mindenféle – nem is tudom, hogy lehetne nevezni, nem szócsövek – de például a szocialista polgármestereknek is van valami közössége, van a fideszes polgármestereknek is közössége. Tehát hogyha ők így megfogalmazzák a véleményeiket és azt eljuttatják a saját pártjukhoz, akkor az tudja képviselni az alulról jövő kezdeményezéseket. Volt már olyan is, hogy éppen az én szocialista polgármesterem, meg a móránhalmi fideszes polgármester abszolút egyetértett. Pont az országrészt érintő vízprogrammal kapcsolatban volt egy ilyen, és egységesen fel tudtak

lépni az artézi vízzel kapcsolatban. Én hiszek abban azért, hogy vannak ilyenek, de csak ilyen szinten, vagyis legalább önkormányzati szinten, és valamilyen pártvonallal. Sajnos azt kell mondjam, abban nem hiszek – kezdetben hittem, de most már nem –, hogy vezető pártokon kívül el lehet juttatni a szavunkat, ebben már nem hiszek. Nem voltam soha párttag, ehhez azért hozzá kell tenni. Azt érzem, hogy itt helyben el tudom mondani mindazt, amit én szeretnék. El tudom az országgal kapcsolatos dolgokat is mondani, például a mi polgármesterünk benne van a polgármesterek megyei és országos szoci szervezeteiben, tehát neki el tudom mondani. Ő ezzel vagy egyetért, vagy nem, tehát ilyen szinten lehet, hogy eljut. De én abban hiszek, hogy itt helyben kell nekünk úgy dolgozni, és helyben megfogalmazni a célokat, és eljuttatni azokat a mi vezetőinkhez, akik vagy tudnak intézkedni itt helyi szinten, vagy ha nem tudnak, akkor elindulnak felfelé, például hogy olyan pályázatokat adnak be, amelyek a mi érdekeinket szolgálják.

Helyi szinten nagyobb befolyása van egy civil közösségnek?

Persze, mindenképpen. Úgy látom, hogy azokon a településeken nem lépett előrébb a világ, ahol nincsen civil mozgalom, ahol nincsenek civil szervezetek, akik segítenék az önkormányzat munkáját. Ahonnan esetleg egy másfajta gondolkodó csapat ki tudna kerülni, akik azután olyan fontosnak tartanák a településnek a sorsát, a jövőjét, hogy ők induljanak képviselőnek, vezetőnek. Tehát felvállalják a település sorsát, mert csak így lehet megmozdítani. Ha nincsen ilyen, akkor nincs előrelépés. Ez lehet egy vállalkozó, aki ezt fontosnak tartja, és köré egy baráti társaság, tehát nem biztos, hogy egy bejegyzett civil szervezetre kell gondolni. Lehet olyan civilség, hogy művészeti csoportok, két-három művészeti csoport alakul, összeáll egy kórus, ez-az. Ők is ugye beszélgetnek, egyáltalán van olyan lehetőség, hogy beszélgessenek, mert akkor felvetődik ilyen probléma, olyan probléma, amolyan probléma. És akkor már mindjárt jobban mozgolódik a település érdekében. Én így gondolom ezt a fajta civilséget.

A közösségeknek milyen a társadalmi megítélése?

Szerintem jó a megítélése. Nem egyedüliek vagyunk, akik dolgozunk, csak a legszélesebb spektrumát mi vállaljuk fel. De ha a szerbséget nézzük, akkor nekik van egy fantasztikus

civil szervezetük, ők ezt az irányt viszik szerintem nagyon jól. Van a Nagycsaládosok Egyesülete, az is a maga körét. De az egészet, meg még a civileket, azokat mi fogjuk össze. Például a Majális a civil szervezetek ünnepévé vált. Ekkor mi hívjuk össze a civil szervezeteket, ahol megrendezzük a civil szervezetek sorversenyét, amit a mi elnökünk szervez meg. Az egyesületünk tagja csinálja az *Erős ember-ügyes asszony* című vetélkedőt is. Mi szervezzük most is a Falunapon a nemzetközi ügyességi versenyeket, valamikor *Játék határok nélkül* címmel ment. A Pálínkafesztivált mi indítottuk, a mi egyesületünk bonyolítja le. Azt gondolom, jó a megítélésünk. Nem biztos, hogy mindenki így látja a faluban, nem is fontos szerintem, hogy mindenki így lássa.

Mi a közösségek által képviselt legfontosabb érték?

Szerintem az, hogy ez a mind korban, mind iskolázottságban nagyon változó összetételű közösség jól együtt tud dolgozni egy közös cél, a falu érdekében.

Mit szeretnétek még elérni a közösségekkel?

Azt mondom, hogy szinte mindent elértünk. Minden olyanunk van, amiért harcoltunk. Harcoltunk címerért, közösségi napokért, rendezvényekért. Azóta van Falunap, mi indítottuk el újra a Majálist szintén 1995-ben. Van Faluházunk, van ravatalozónk. Amikor megalakult az önkormányzat, akkor egy tervet adtunk a megalakuló képviselő testületnek, hogy milyen javaslatai vannak az egyesületünknek, és azt kell mondanom, hogy abból minden megvalósult. Mivel most egy kicsit szétdőlt a falu – évek óta a szennyvízcsatorna projektben voltunk, – meg is rendült egy kicsit a hangulat a településen. Megrendítette az is, hogy minden drágul, a szennyvízcsatornázásra nagy összegeket kellett befizetni. Van egy nagy kinti szelektív szeméttárolónk, de nagyon megszűkítették mi az, amit ki lehet vinni, a vállalkozókat ez részben sérti. Vannak olyan dolgok, amik most kicsit megrendítették a falunak a hangulatát. Amit mi most szeretnénk, az mindenképpen az, hogy egy kicsikét szépüljön a falu, visszaálljon az a fajta régi lendület, ami 4-5 évvel ezelőtt volt. Szébbek legyenek a tereink, szobraink legyenek, emlékeink, amik ezekhez a szobrokhoz, emlékhelyekhez kötődnek, kis szökőkút. Tehát egy picikét szebbé váljon az egész. Nagyon fontos lenne, hogy az új településrészt be tudjuk kapcsolni a falunak a közéletébe, hiszen lassan már átérünk Szegedhez, és fontos, hogy az új településrész

minden negatívuma megoldódjon. Például, hogy nem megy arra az autóbusz. Volt már, aki eladta a házat, mert több mint 1 km-t kell bejönni a buszmegállóhoz. Tehát annak a településrésznek a sorsát megoldani borzasztóan nagy feladat szerintem. És a közösségi életbe való bevonásuk is, hát az még egy nagyon nagy feladat.

Mennyire sikerült megvalósítani az elképzeléseiteket?

Elindult azzal, hogy indítottuk két évvel ezelőtt az év családi háza és a legszebb kert mozgalmat, amelynek a díjait a Falunapon adjuk át. Zsúri alakult, amely végiglátogatta az épületeket, bementek, beszélgettek az emberekkel, és itt volt a díjátadás a főtéren. Ezzel jó néhány új lakót sikerült behozni, illetve megismertük, hogy kik azok, akik betelepültek. Hihetetlen agykapacitás költözött a faluba. Tehát a fő cél szerintem, hogy ennek a szellemi kapacitásnak a település fejlesztése érdekében való beforgatása borzasztóan fontos. Az már a következő testületnek lesz a dolga, tehát nem kétéves munka. Szerintem majd a két év múlva felálló új testületnek lenne a feladata, hogy azt a bizonyos csapatot befogja és az agyát felhasználja a település fejlesztése érdekében.

Van valamilyen hierarchia a közösségeken belül?

Vannak vezetők persze, vezető nélkül nem megy. Van az egyesület elnöke, vagyok én és még három elnökségi tag. Azt hiszem, hogy ez központi vezető nélkül nem működik. Ha én nem dolgoznék itt a Faluházban, akkor sokkal nehezebb lenne ennek az egésznek a mozgatása. Tehát az nagyon fontos, hogy mindig elérhető legyen valaki, az információ áramoltatása miatt is. Sokszor a Faluház telefonján telefonálunk – a falu, a közösség érdekében persze.

A céljaitok elérése érdekében milyen mértékben kell megmozgatnotok társadalmi, kulturális, gazdasági tőkéteket?

Mi akkora tőkét nem mozgatunk. A támogatók – miután egy kicsit összeforrás van – jó része nem minket támogat, hanem a települést. Mi pedig adjuk be a pályázatainkat és reméljük, hogy nyerünk. Adunk be pályázatot önkormányzathoz, az NCA-hoz (*Nemzeti Civil Alapprogram – a szerk.*), adtunk már a Holland Nagykövetséghez – jó,

nem nyertünk –, de oda is adtunk, de most például a Norvég Alaphoz is adtunk be. Ami jó szerintem, hogy most összefogtunk és egyeztetünk, ki hova akarja beadni a pályázatát. És amikor a Norvég Alap megjelent, leültünk a Bánáttal, a szerb kulturális egyesülettel, mert azt láttuk, hogy nekik van a legnagyobb esélyük. Nem adta be a Faluház, nem adta be a Deszk Község Népművészetéért nevű alapítvány, amelyet egy vállalkozó alapított egymillió forinttal, és ami a magyar néptáncsoportokat támogatja. A Bánát teljesen szerb, a fő célja a szerb kultúra továbbélésének elősegítése. Ők adták be és több mint 17.000 eurót nyertek vele, ami fantasztikus. Így meg tudtunk egyezni és ez nagyon jó. Ráadásul most van egy nagyon jó pályázatról teamünk a Polgármesteri Hivatalban. Hihetetlenül okos fiút sikerült megnyernünk, aki Deszken lakik, teljesen másképpen írja, látja. Van mellette egy lány, és most megerősítjük még egy lánnyal. Ők azok, akik mindezt összefogják, és nekem nagyon fontos, hogy segítsenek, mert uniós pályázatokat már nem tudok írni, nekem az már meghaladja az erőmet. Mi is írunk itt egyszerűbb pályázatokat, de ez a team mondja meg, hogy kinek van a legnagyobb esélye a pályázat megnyerésére. Segítenek annak az egyesületnek megírni, mert az a lényeg, hogy idejőjjön a faluba a pénz. Ez a legfontosabb. Az most mindegy, hogy a népművészeti alapítvány nyeri-e, hiszen a mi gyerekeinket utaztatja, vagy öltözteti, vagy táboroztatja abból a pénzből. Tehát az a lényeg, hogy idejőjjön a pénz.

Mennyire kell koordinálni az együttműködést?

Nagyon jól mozognak ezek. Szerintem most nagyon jó a kapcsolatunk a Bánáttal, a Deszk Község Népművészetéért Alapítvánnyal, a Nagycsaládokkal. Jó a horgászokkal is. Az összekötő kapocs pedig maga a Faluház. A Civil Fórum esetében meg a Majális esetében pedig a mi egyesületünk. Mindenkinek megvan a maga vezetősége, de a központ ilyen szempontból mégiscsak a Faluház. A vadászok itt tartják az összejövetelüket, most például 3 őzet vágnak a Falunapra, amit megfőznek, és akik azon a napon, szombaton dolgoznak vagy fellépnek, azokat etetik meg belőle.

Említetted, hogy képviselő is vagy. Részt veszel a helyi döntések előkészítésében?

Így van. De az nagyon nehéz nekem, hogyha nem értek egyet azzal, amilyen döntés születik, az nagyon megvisel mindig. Több ilyen volt már, az nagyon lélekpróbáló.

Különösen akkor, amikor megállítják az embert az utcán, hogy te figyelj már ide, hát... Akkor, mivel együtt születik a döntés, az a tisztességes, ha az ember kiáll, és azt mondja, hogy ez volt a testület döntése. Soha nem azt mondom, hogy én nem így szavaztam, hanem azt mondom, hogy nem mindenki értett ezzel egyet, de a többség így szavazott, és ez a döntés. Ez sokszor nagyon nehezemre esik.

Mennyire van módod befolyásolni a helyi döntéseket?

Volt már, amikor sikerült, például a társasházak esetében. Én társasházellenes vagyok, mert úgy érzem, hogy egy ilyen településen se a településképhez nem illik bele, se abba az életstílusba, ami szerintem egy 3 500 fős településen jó, ha van. Viszont később tudatosult bennünk, hogy a rendezési tervünk – amit elfogadtunk egy éve – alkalmat ad erre. Mikor felhúztak itt az egyik helyen egy ilyen házat, akkor én voltam az első, aki rohantam és teljesen ki voltam borulva. Sajnos mire ezt sikerült helyi rendeletileg szabályozni, addigra három vagy négy társasházra már ki volt adva az engedély. Most hála istennek ilyen már a továbbiakban nem lehet, de ez késő volt. Ennek az elindítója én voltam, amiről sikerült néhány képviselőtársat meggyőzni. Úgyhogy vannak apróbb sikerélmények ilyen téren.

Milyen ötleted, javaslatod van, amivel javítani lehetne a helyi körülményeken?

Amit nagyon szeretnék, ha egy látványterv készülne a településre. Az utcáktól, a fásítástól kezdve egy olyan faluszépítő program, amit lépesenként meg tudnánk csinálni. Ami azt jelenti, most lehet, hogy csak annyi pénzünk van, hogy az egyik utcába be tudjuk ültetni a gömbfát, lehet, hogy a következő lépésben megjelenik egy olyan pályázat, amiből meg tudjuk csinálni, mondjuk itt a Szerb Tájháza és a környékét, és össze tudjuk nyitni ezt az egész főteret egészen ki majdnem a szerb templomig. Elindítottuk már, de azt látom, hogy ez egy nagyon-nagyon állóvíz most. Nagyon szeretném, ha a kulturális értékeinket jobban védenénk, ez nagyon fontos, és ezalatt nemcsak az épületeket értem. Két évvel ezelőtt létrehoztunk egy deszki kulturális örökség csoportot. Néprajzos van benne, történésünk van benne, építész van benne, és elértünk jó néhány apróbb dolgot. Elértük azt, hogy a régi iskoláról egy picikét másképpen beszél a képviselőtestület. Elértük azt, hogy a Polgármesteri Hivatal új cserépterét kapott, de a régi, gyönyörű, hódfarkú cserépet rakták vissza, visszakerültek a gyönyörű, díszes

szellőztető rácsok. Elértük azt, hogy kulturális örökségi napokat szerveztünk tavaly először a településen, most szervezzük a másodikat. Védetté, műemlékké szeretnénk volna nyilváníttatni a római katolikus és a görögkeleti templomot és a régi Klebelsberg iskolát, de a képviselőtestület nem szavazta meg. A két templomhoz az önkormányzatnak nincsen köze, de maga a két templomi közösség is elzárkózott ettől. Az iskolát már jobban sajnálom, de azért azt elértük, hogy nagyobb odafigyelést kapott a régi iskola. Szeretném, ha helytörténeti könyvek jelennének meg. Ebből már megjelent kettő, a római katolikus templom története az 500 éves évfordulóra, a másik pedig az I. és a II. világháborúban odamaradtak listájáról. Jövőre lesz 150 éves a görögkeleti templom, jó lenne, ha addigra tudnánk pénzt szerezni, és arról is tudnánk egy kötetben legalább, bibliográfiával könyvet kiadni, amelyben mindaz a tudnivaló benne lenne, ami erről az épületről fontos, hogy mind a helyiek köztudatában, mind a jövőnek meglegyen. Fontos lenne szerintem még a kastélynak a története, ami 1884-ben készült és a Gerliczyeknek, ennek a bárói családnak a története – egyben a kastélytörténettel – kiadásra kerüljön. Nagyon fontos lenne az iskolának a története, amely kéziratban megvan és egy kis átdolgozással abszolút könyvszerűvé lehetne tenni. Tehát nekem ilyen álmaim vannak, de hát én nemsokára nyugdíjba megyek.

Mennyire pénzkérdés, illetve közös döntés kérdése?

Elindítva el van mindegyik. Elsősorban pénzkérdés, mert a könyv kiadása nem olcsó. A megírása is pénzkérdés. A kastélynak a története másfél millió forintba került volna a könyvekkel együtt. Én azt mondom, ha megvannak ezek a terveink, és megjelennek pályázatok, akkor van mihez nyúlni.

A falunak mennyire van forrása ilyen fajta beruházásokra?

Úgy hirdettek bennünket, hogy Csongrád megye leggazdagabb települése, úgyhogy attól kezdve a barátaink folyamatosan telefonáltak, mert megjelent a megyei lapban. Kétségtelen, hogy Szeged után, a községek között az egy főre eső, visszakapott személyi jövedelemadó Deszken a legmagasabb. Kezdetben nem támogattam polgármesterünknek ezt a bizonyos falubővítéses célját – hogy új lakók jöjjenek –, mert azt hittem, hogy ez majd hátráltatja a településünket olyan szempontból, hogy majd nem épülnek be, nem

válnak deszkivé, majd egy alvó településrész lesz. Nagyon nehezemre is esett, amikor a szavazásra került a sor, hogy legyen fejlesztés arra, vagy sem. Most be kell látnom, hogy milyen nagyon igaz volt, hiszen az öreg településrészen dolgozók keveset hoznak a falunak. Azok, akik beköltöznek, ők a pénzkeresők. Számunkra nagyon fontos, hogy minél több jól szituált egyén, illetve vállalkozó kerüljön ide, akiknek azután vannak gyerekeik, akik óvodába ide járnak, iskolába ide járnak. Igenis szükségünk van rájuk, és hát most meg kell adnom magam, hogy ez valóban egy nagyon jó dolog volt. Ez egy folyamat, amin nekünk nagyon dolgoznunk kell. Úgy látom, hogy ez azért most elindult és mindenképpen jó úton van, abból adódóan, hogy ott egy csomó összejövetel van. A polgármester nem itt tart valami tájékoztatást útépitésről, szennyvízről, hanem ott. Csak ilyen utcagyűlést, és akkor összejönnek a sarkon, vagy az egyik füves udvaron. Ez arra jó, hogy oda könnyebben odaygúlnak, minthogy ide hejőjjenek, egyre több ilyen mozgás van. Bízom abban, hogy még jobban be tudjuk vonni őket azzal, hogyha itt a szépítések beindulnak. Elkészült most a kerékpárút egészen a falu végéig, sőt Klárafalváig. Ez is egy nagyon fontos, hogy összeköti az egész falut, és ennek esztétikai rendbetétele, az most egy nagyon fontos feladat.

Vannak az új részről tagjaitok?

Igen, igen. Sőt, az új részről van két házaspárunk. Az nem egy rossz dolog.

Ha fontosnak tartanád annak célját, akkor a közösségekkel részt vennél-e valamilyen megmozduláson, aláírnátok-e protestáló ívet?

Volt ilyen, még az 1990-es években, még a legelején. Kamionparkolót akartak létesíteni a falu szélére, és akkor egy népi kezdeményezést indítottunk, és visszakozott az önkormányzat. Most nincs erre szükség, mert az egyesületünkben van öt képviselő, meg a polgármester. Ha valamit szeretnénk, vagy maga a közösség továbbítja nekünk és ha azzal még egyet is értünk, akkor meg tudjuk ezt csinálni. Tehát ha az egyesületet kérdezed, hogy az egyesület aláírna-e, hát miért írnanék alá, hisz a többsége benne van. Ez most hülyén hangzik, de ez az igazság. Szóval azért azt meg kell, hogy mondjam, hogy ez azért annyira nem jó. Most a legutóbbi választáson már nagyon szerettük volna mi magunk, képviselők is, hogy néhány új ember bekerüljön. Nagyon sokan indultak, olyan harminc képviselőjelölt volt, de egyszerűen a település a régieket választotta be. Pedig mi is szerettük

volna már, ha néhány új bekerül. Ezt én is már egy picit magamon is érzem, ez nem jó. De feladni meg persze nem akarom, mert így látom a kultúrát védettnek, meg a Faluházat is így látom védettnek. Tehát van ebben egy kis önző vonal is, meg nem akarom feladni azt sem, amiben majd húszéves munkám van benne. Viszont nagyon nagy szükségünk lenne az újakra. Éppen most beszélgettünk zárt körben, hogy már most kezdjük el összeszedni azokat az újakat, akiket látjuk, hogy érdekel a falu. Két évünk van, hogy futtassuk meg őket, hogy kerüljenek be a köztudatba, a nevük, az arcuk. Pont egy ilyen hölgyel beszéltem tegnap, nemrég költöztek be. Nagyon érdeklő, hogy a faluban mi történik, folyamatosan olvassa a helyi lapot, a lánya tavaly kiállított a Falunapon. Összefogta azt az új utcát, ahol laknak, hogy árkot építsenek, hogy a vízvezetés meg legyen oldva. Sikerkült arra rábeszélni, hogy írjon a helyi lapunkba. A következő számban bemutatom őket mint családot. Egy faházban laknak, gyönyörűen beparkosítva, tehát példamutató mindaz a környék, amit ott kialakítottak. Tehát azt a kört egy kicsit megszólaltatjuk, és én hiszek abban, hogy bekerül a köztudatba, és mivel majd írogat a Deszki Hírnökbe, reményünk van rá, hogy bekerüljön. Még kell legalább két-három olyan ember, aki egy kicsit másképpen gondolkodik, akik egy kicsit másképpen látják, új információt hordoznak. Szüksége van a faluvezetésnek a megújulásra.

Szell Krisztián